

Hvor stor er jordrenten?

Artikel af Thorkil Sohn fra 2018.

Den dagsaktuelle jordrente er den årlige lejeværdi for et givet areal. Og den finder sit nemmest aflæselige udtryk i den aktuelle jordpris for det givne areal. Det er nemlig den kapitaliserede jordrente. Denne dagsaktuelle jordværdi er afhængig af mange forhold, f.eks. beliggenheden, den lokale infrastruktur, naturforholdene, herlighedsværdien osv. osv. Men også af nogle generelle forhold i landet, f.eks. graden af kriminalitet og korruption, frihedsrettigheder, erhvervsklima, rentefoden osv.

Også den aktuelle beskatning virker ind på jordværdierne, således at en høj beskatning al andet lige virker dæmpende på jordpriserne og en lav beskatning virker omvendt styrkende på jordpriserne. For at man kan forstå mekanismen, så prøv at lave et tankeeksperiment: Hvad ville der ske med grundværdierne på Amager, hvis man gjorde hele øen skatte- og afgiftsfri?

Vi ser nedenfor på netop den situation, at skatterne afløses af grundskyld; mens de øvrige forhold for nemheds skyld holdes uændrede. Vi starter altså "nu", dvs. med den aktuelle "skattebelastede" jordværdi, som er lig den dagsaktuelle samlede vurdering af Danmarks jord, dvs. ca. 1.600 mia. kr. Så selv om vi opkræver grundskyld med f.eks. 10 %, så vil provenuet kun blive ca. 160 mia. kr. - altså kan grundskyld slet ikke "slå til" når de offentlige udgifter er ca. 1.000 mia. kr. om året.

Imidlertid er den dagsaktuelle jordrente slet ikke det, som vi kalder "fuld grundskyld" - grundskyldens sande potentiale som "eneste skat".

I bogen "Samfundets natur" påviser Leon MacLaren, at "Hvor al jord er afspærret, bestemmes jordrenten af forskellen mellem mængden af den på den pågældende jord producerede formue og den mindste andel af formuen, som arbejderne vil acceptere som løn"

Anvendt på Danmark er minimumsindtægten vel identisk med de årlige arbejdsløshedsdagpenge eller kontanthjælpen - det er vel det mindste, som folk kan og vil nøjes med. Vi kan vel sætte den til f.eks. 150.000 kr. pr. person. Danmarks bruttonationalprodukt pr. person er ca. 56.000 US dollar eller ca. 365.000 kr. pr. person. Forskellen er altså 215.000 kr. - OK, lad os sætte det lavt til 200.000 kr., hvilket vi nu ganger med 5,7 mil. danskere, og det giver 1.140 mia. kr. som den fulde jordrente, når skatter og afgifter på løn og produktion er afløst af grundskyld.

Så det tyder altså på, at jordrenten sagtens kan klare de udgifter, som samfundet har i dag.

Det skal tilføjes, at når vi afløser skat med grundskyld, så vil selve prisniveauet rent nominelt ændre sig (alt andet lige). F.eks. vil afskaffelsen af personskat betyde, at den løn, som arbejdsgivere skal udrede, vil blive reduceret, momsens forsvinden vil reducere alle priser

osv. osv. Men det betyder kun noget rent nominelt – grundskyld vil stadig kunne indbringe ca. 50 % af produktionen.

Endelig skal det anføres, at vi retsstatsfolk ligesom nærmer os retstaten fra to sider. Den ene side er inspireret af Henry George, der gjorde sig til talsmand for, at staten skulle anvende grundskylden til "gode ting" – ganske som velfærdsstaten gør i dag (biblioteker, socialhjælp, skoler, sundhed, ældre, børn osv. osv.) Den anden er inspireret af den danske retsfilosof Severin Christensen, der mente, at grundskylden tilkom alle borgere i lige andele (med et dårligt udtryk "borgerløn"), kun med fradrag af, hvad en minimalstat nødvendigvis må befatte sig med. Denne model vil betyde, at folk selv skal sørge for en masse af det, som staten i dag sørger for. En mellemposition indtages af dem, som f.eks. mener, at staten bør sørge for en tryghedsforsikring for alle (sundhed, socialhjælp, ulykke osv.), som naturligvis vil fragå "borgerlønnen" eller af dem, som mener, at staten bør sørge for de såkaldt "naturlige fællesopgaver" – et svært definerbart begreb, som dog ofte forklares ved, at det er ting, som kommer alle til gode. Og så vil "overskuddet" herefter være at uddele i lige andele. Generelt kan det slås fast, at hvis grundskylden anvendes til at finansiere særinteresser (f.eks. ekstra hjælp til vognmænd eller forfattere), så er man de facto på vej til at skabe en ny klasse af "jordejere.

Landet uden skatter

Artikel af Viggo Starcke fra begyndelse af 50'erne.

Der var engang et lille land med store skatter. De var nødvendige - troede man da. Man var overbevist om, at det hele ville gå i stå, hvis man ikke havde mange skatter og høje skatter. Man kunne bare ikke forstå, hvorfor alting gik langsommere og langsommere, jo højere skatterne blev og alle kloge hoveder kunne ikke finde forklaringen. De kom som sædvanlig til det resultat, at det nok var fordi skatterne ikke var høje nok.

Ude omkring på arbejdspladserne begyndte man at tvivle på skatternes velsignelse. Man kunne ikke lide dem og man kunne ikke få tilstrækkeligt med boliger, når skatterne blev så høje, at det næsten ikke kunne betale sig for en håndværker at tjene nogle ekstra penge. Jo flittigere man var og jo dygtigere man var, des mere skulle man betale.

Man begyndte at skumle over de skumle skatter og politikerne fik travlt med at forklare folk om alt, hvad de fik for skatterne. De remsede op om tilskud og understøttelser, hjælp til den ene og velgerninger til den anden, indtil der var en, der sagde: " Det ser ud til, at vi får hjælp alle sammen." " Netop!" sagde politikerne, "vi gør det godt for alle." Men den vanskelige mand sagde: "Nå, jeg er nu ikke så imponeret, for er det ikke sådan, at 90 % af alle de penge, stat og kommune giver ud, stammer fra skatter, som jævne folk må betale? Det er altså os selv, der betaler de, vi får." Den kunne de kloge ikke give igen på, for de vidste meget godt, at hver gang folk betalte 3 kroner i skat, fik de kun 2 kroner i tilskud. Den tredje krone gik til den dyre administration.

Derfor blev det mere og mere almindeligt, at folk sagde: "Vi kan godt klare vore egne sager." Det blev til et slagord, der førte til en ny udvikling med faldende skatter og mindre administration. Folk fik flere penge og lov til selv at bestemme over dem. Arbejdet kom i gang - og arbejdsglæden voksede.

Men hvor fik stat og kommune da penge fra? Noget måtte de da have. Man indførte grundskyld, ganske simpelt, så staten fik de kæmpebeløb, som til daglig gik i de forkerte lommer, til dem, der ikke arbejdede.

Røverne fra Rold.

Artikel af Ejnar Pedersen fra 1996.

Da jeg i 1956 kom til Rold Skov, havde skovarbejderne en god timeløn, når de med økse og håndsav havde fældet een stor gran i timen. Så kom motorsaven, og nu skulle de med motorsav fælde fem store graner for at have en god timeløn!

Produktiviteten blev altså femdoblet ved hjælp af motorsaven, men produktionen forblev uændret, for træernes tilvækst er naturligvis uafhængig af fældningsmetoden, hvad enten det er med økse, motorsav eller moderne skovningsmaskiner - ja, om det så er med stenøkse!

- For øvrigt akkurat som størrelsen af bondens afgrøder er uafhængige af høstmetoden. Gevinsten pr. arbejdstime var altså fældningsværdien af 4 træer, og denne gevinst burde naturligvis være tilfaldet skovarbejderne, som havde investeret i motorsavene, og altså have øget deres levestandard - ikke mindst gennem en nedsættelse af det hårde arbejdstempo, for skovningsarbejdet er mindst lige så anstrengende som før motorsaven og betydeligt farligere!

I 1956 havde en skovarbejder hverken bil, TV eller hårde hvidevarer og lædersofa. Men han havde sin kone gående derhjemme sammen med børnene - allerhøjest havde hun udearbejde i nogle timer, så familiens arbejdstid uden for hjemmet typisk var måske 60 timer (45 + 15) om ugen.

I 1996 kunne jeg beskrive og opgøre udviklingen således:

I dag - 40 år senere - har alle skovarbejder-hustruer fuldtids udearbejde, således at familiens arbejdstid uden for hjemmet nu er 74 timer (37 + 37) om ugen.

De opnåede materielle goder er altså opnået på bekostning af nogle ikke-materielle goder omkring et ustresset familieliv, der kom især børnene til gode, og de er snarere et resultat af en samlet længere arbejdstid uden for hjemmet end af, at skovarbejderne har fået fældningsværdien af flere træer.

- Men hvor er de så blevet af, de fire træer?

Motorsaven! Ja, det er klart - den koster ½ træ. Tilbage er der så fældningsværdien af 3½ træer.

Jeg kan bevidne, at det ikke er forstpersonalet, der har taget dem. Danmarks skove passes i dag af langt færre, end dengang. Skovejerne er det heller ikke - de døjer mindst lige så meget med at få det til at løbe rundt i dag, som førhen.

- Røverne i Rold må påny være på spill!

I 1956 var der i Skørping - byen midt i skoven - 4 købmænd og 2 banker. I dag (stadig i 1996) er der 2 købmænd og 4 banker. Andre butikker er blevet til revisor-, forsikrings- og ejendomskontorer.

Kommunekontoret er lukket. Til gengæld er der bygget rådhus i nabobyen, hvor der i dag beskæftiges ca. 60 personer mod dengang højest 10 personer i de fem småkommuner, der nu udgør storkommunen.

Går vi uden for kommunen, ja, så var der ikke nogen overdådig amtsgård, intet kildeskattehus og ingen Edb-centraler. Osv., osv.

Går vi til den anden side, ind i virksomhedernes administration, er billedet det samme. På skovfogedens kontorreeol var der i 1956 endnu plads til bøger - i dag er de alle vejet pladsen for farverige ringbind, fyldt med Edb-maskinernes talmængder, og til trods for disse maskiners effektivitet kræver administrationen flere og flere ressourcer og ansatte!

- Men hvorfor nu alt dette? Hvad har det med skovarbejdere og røvere at gøre?

Allerførst: ikke et ondt ord om de ansatte i bankerne og på kontorerne. Sådan som vi har indrettet os, er de og mange, mange andre nødvendige administratorer af et politisk bestemt fordelingsystem, der har som endemål at opfylde vælgernes ønske om en retfærdig fordeling af produktionen.

- Sådan som vi har indrettet os!

Men tilføjer alle disse mennesker egentlig samfundet nogle værdier - noget, der gør hverdagen lettere og bedre for bl. a. skovarbejderne? Gør de ikke det, må de jo have "spist" af produktivets-forøgelsen - for de offentligt ansattes vedkommende via det stærkt forøgede samlede skattetryk fra under 25% i 1956 til over 50% i 1996. Hvor skulle værdierne, som de skal leve af og forbruge i deres job, ellers være kommet fra?

At vi i samme tidsrum har bragt statsgælden op i nærheden af 1000 milliarder kr. tyder imidlertid på, at der er andre "røvere", som har taget for sig af retterne!

- Det er der også! I 1956 kostede Danmarks jord ca. 12 milliarder kr. I 1996 er prisen noget i retning af 600 milliarder, altså 50 gange så meget!

I samme tidsrum er skovarbejdernes gennemsnitstimeløn kun blevet ca. 20 gange så stor.

Den tanke er da snublende nær: gad vide, om vi har valgt den rigtige måde at opnå den retfærdige fordeling på, når så stor en del af samfundskagen (realværdierne) bliver opspist, inden der bliver noget til dem, der har skabt kagen - i dette tilfælde skovarbejderne?

Og så ser jeg endda bort fra, at vi i perioden ikke har haft råd (!) til at rydde op efter os, men har efterladt et omfattende miljøsvineri til vore efterkommere! Og ydermere: at vi har tilladt os at fastholde ulandene i rollen som leverandører af billige råstoffer. Samt endelig: at vi er blevet mere end selvforsynende med olie. Der må være noget i vejen med fordelingsystemet!

Sygehusenes øgede ventelister, skolernes øgede klassekvotienter, børnehavernes overbelægning, manglen på plejehjemspladser, kloaksystemernes forfald, miljøproblemer og dyreetiske problemer osv. er indicier på, at der allerede nu bliver opspist så meget af kagen, at levefoden måske reelt er faldende - selv om vi får stadig flere biler og mobiltelefoner og Pc'erne.

Forudsat, at det kan lade sig gøre at finde et bedre fordelingsystem, der ikke spiser af den kage, der skal fordeles og ikke ødelægger selve naturgrundlaget - forudsat dette, er der da ikke tale om, at vort samfund nu beskæftiger en meget stor del af befolkningen negativt, og at dette problem ("Negativismen") i virkeligheden samfundsøkonomisk er langt større end arbejdsløshedsproblemet, som der fokuseres så meget på, fordi dets sociale aspekter i det nuværende fordelingsystem er så fremtrædende.

- Samfundsøkonomisk må det være mere skadeligt at betale nogen en løn for at yde en (under ovennævnte forudsætning!) unyttig, men ressourceforbrugende indsats, end det er at give nogen en "løn" i form af understøttelse for ingenting at lave! I begge tilfælde skal det jo betales af dem, der skaber real-værdierne, bl.a. skovarbejderne.

- Og samfundsøkonomisk må det være skadeligt at lade de samlede jordpriser stige 2½

gange mere end arbejdslønningerne uden nogen som helst form for jordforbedrende indsats fra jordejernes side! For mig synes det hævet over enhver tvivl, at det er denne enorme flytning af kapital til passiv anbringelse i produktionsgrundlaget jord, der sammen med forsøget på at foretage en social retfærdig fordeling af produktionen via de off. budgetter, er hovedårsagen til "negativismen" og skatteeksplosionen.

Det er måske i virkeligheden denne problematik, der er årsagen til det paradoks, at samtidig med at ingeniørerne gør arbejdet lettere og lettere, skal politikerne finde mere og mere arbejde. Og det er måske dermed selve hindringen for, at vi alle kan stå af ræset uden at blive sociale tabere, så belastningen af miljø, ressourcer og energi kan formindskes, og så dette at have god tid kan blive en vigtig del af vor levestandard - med alt hvad det vil betyde for en mere kreativ og en mindre materiel livsudfoldelse!

For skovarbejdernes vedkommende ville en sådan udvikling betyde, at de med motorsaven kunne nøjes med at fælde 2½ træ i timen (altså det dobbelte af "økseniveauet" + ½ træ til motorsaven) - deres levestandard ville da være fordoblet, hvis de ikke skulle aflevere mere til "negativismen" end i 1956. Og deres arbejdsmiljø ville forbedres væsentligt. De kunne naturligvis også vælge at fælde et træ mere i timen (altså 3½) og alligevel have det 1½ træ lettere end nu. Eller evt. nedsætte den ugentlige arbejdstid, så det virkelig ville kunne mærkes.

Sådan burde det være gået - men i de godt 10 år, der er forløbet fra 1996 frem til i dag, kan udviklingen beskrives og opgøres således:

Belastningen for de realværdi-skabende erhverv af jordprisernes himmelflugt og den fortsat øgede "negativisme" i samfundssystemet bevirker, at det i dag er blevet alt for dyrt at have skovarbejdere, der "kun" kan fælde fem træer i timen. I stedet for fældes skoven nu af skovningsmaskiner, der med lethed kan klare 25 store grantræer i timen. Een maskine erstatter altså mindst 5 skovarbejdere med motorsav! Til gengæld koster den så et par millioner, plus meget store energi- og vedligeholdelsesomkostninger. Man kan i virkeligheden sige, at skovningsarbejdet er rykket ind på fabrikker, værksteder og olie-boreplatforme, bort fra fuglenes sang og den friske luft - flugten fra land til by!

- En flugt der bestemt heller ikke er gratis, hverken økonomisk, økologisk, socialt eller kulturelt.

Årsagen til den hele misere er det social-liberale system. Vi tror, det er verdens bedste fordelingsystem, fordi det bygger på detsolidariske barmhjertigheds-princip. Men vi har helt overset, at barmhjertighedens forudsætning er uretten. - Ikke sandt: jo mere uretfærdighed i verden, des mere barmhjertighed i form af fordelingspolitiske og sociale "ordninger" er der brug for. Resultatet er, at "negativismen" breder sig - den politiske, den administrative, den organisatoriske og den økonomiske magt har sat sig på flæsket, hvor de siger som katten: "Nu sidder vi alle vel"!

Det er dyrt, når der er gilde hos de nye røvere i Rold - spørgsmålet er, om vort demokrati er stærkt nok til at jage dem på porten, så der kan blive gilde hos skovarbejderne i Rold!

- Men så længe de andre lande opfører sig lige så kortsynet, kan vi fortsætte, indtil naturen for alvor reagerer og siger stop!

En og anden vil måske vide, hvad der er blevet af de 5 skovarbejdere?

Vel - én kører med skovningsmaskinen, og en anden er arbejdsløs og på "aktivering". Resten er flyttet til byen, hvor den ene laver skovningsmaskiner, den anden administrerer

"ordninger" på rådhuset, og den tredje er med til at udvide byens faciliteter, så flugten fra land til by, jordprisernes himmelflugt og griskhedens dans om guldkalven kan fortsætte.

Ejendomsretten er ukrænkelig - eller er den?

Artikel af Thorkil Sohn fra 2018.

Grundlovens paragraf 73 anses som en af vort samfunds grundpiller. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Og da kun mod fuld erstatning.

Mærkeligt nok synes en udbredt form for pligt til at afstå sin ejendom at have unddraget sig grundlovsfædrenes opmærksomhed: Skatter og afgifter på arbejde og produktion. Vores velfærdsstat er bygget på, at omkring halvdelen af bruttonationalproduktet inddrages og fordeles af det offentlige. En murersvend lægger hver anden mursten for sig selv og hver anden for staten. Om han får del i de indbetalte skatter afhænger så af, om han er omfattet af en af de mange fordelingsmekanismer, som staten har oprettet.

Og mærkeligt nok synes en anden lapsus også at have indfundet sig. Man gør sig ikke mange tanker om, hvad der menes med udtrykket "sin ejendom". Naturligvis er det indlysende, at ejendom, erhvervet ved tyveri og røveri, ikke er omfattet af grundlovens beskyttelse. Men der findes former for lovligt tyveri og lovligt røveri, som ikke er skænket megen opmærksomhed - men som alligevel kan gøre en mand rig på andres bekostning: Jordbesidderen bliver rigere, mens han sover, uden arbejde, uden risiko og uden opsparing. Stigningen i jordværdien er nemlig en følge af et helt samfunds arbejde og tilhører derfor rettelig alle.

Samfundet er således funderet på et helt bagvendt ejendomsretsbegreb: Hvad der skabes af den enkelte ved arbejde og opfindsomhed beskattes hårdt af staten og hvad der skabes af alle "foræres" til private som stort set skattefrie og arbejdsfrie gevinster.

Det er klart, at en sådan grundlæggende uret har negative følger - bare for at nævne nogle få:

At basere samfundets indtægter på skat/afgift af arbejde og produktionskapital

vanskeliggøres af, at skattegrundlaget smuldrer pga. svindel og overførsler til skattely. Vil man nemlig vide, hvad en mand og et firma faktisk tjener, må der overvåges 24/7. Og det hele er i grunden i et forsøg på at straffe den mand, "der kan få to strå til at gro, hvor der før kun voksede et" - som om der udføres en samfundsnedbrydende aktivitet. Alt dette hæmmer arbejde og omsætning i samfundslegemet, som hvis man ville helbrede en patient ved at hæmme blodomløbet. Skatterne og afgifterne øger nemlig lønninger og produktionsomkostninger, skaber tårnhøje effektivitetskrav og dermed en voksende skare af arbejdsløse og socialt udsatte, der enten må "ofres" eller forsørges ved forhøjelse af de i forvejen skadelige skatter og afgifter. Denne udvikling forstærkes af de tekniske fremskridt, der betyder, at produktion og arbejde spiller en stedse mindre rolle og adgangen til jord og resurser en tilsvarende større og større rolle. Gennemfør blot tankegangen til dens logiske konklusion: Den totale automatisering, hvor al produktion sker uden menneskelig indsats - så vil de, der sidder på jord og resurser, sidde på al indkomst. Det bliver med andre ord mere og mere krampagtigt at basere samfundets indtægter på arbejde og

produktion. Udviklingen ses tydeligt ses af, at vurderingen af Danmarks jord siden 1946 i rene tal er steget fra ca. 7 mia. kr. til 1.429 mia. kr. i 2012 (senest anvendelige tal), altså ca. 200 gange mere, mens en ufaglært arbejders timeløn i 1946 var 1,50 kr. og således kun er steget til ca. 100 gange mere (150 kr. i 2012)

Og at tildele jordbesidderne den arbejdsfri samfundsskabte gevinst er det samme som - alt andet lige - at give dem mulighed for at tilegne sig en del af produktionen uden at udføre en tilsvarende modydelse. Kassedamen bliver fattigere, når min jordværdi stiger, thi hun må nu arbejde for mig uden at jeg arbejder for hende. Uligheden vokser uden retfærdig baggrund i flid og initiativ. At lade de samfundsskabte jordværdier kapitalisere af private er som at nedkaste pengesedler fra en flyvemaskine til jordejerne - især i de store byer. Grundskyld er, at staten samler dem op, inden de medfører ufortjent ulighed. Og bruger dem til at lette skattebyrden for alle, der gavner sig selv og andre gennem ærligt arbejde og til at hjælpe de få, som har hjælp behov, når arbejde og produktion bliver frigjort.

Når det er uretfærdigt og skadeligt at opkræve skatter af arbejdets løn og produktionskapitalens overskud og når det er uretfærdigt IKKE at opkræve jordrenten, hvad er så problemet? Ombyt langsomt skat til grundskyld og retfærdigheden vil øges. Og retfærdighed er ikke bare rigtigt - det betaler sig oven i købet.

Ovenstående er ikke et angreb på jordejerne (eller prioritetshaverne, som ofte er de reelle ejere) personligt. Jeg er selv grundbesidder og er "tvunget" til at indkassere min uretfærdige gevinst og tvunget til at betale skat af mit arbejde, som ikke skader nogen. Det er et angreb på et system.

Og det er heller ikke et angreb på ejendomsretten til jord i dens egentlige kerne: Brugsretten. Den bør beholdes urørt, når samfundet har fået sit. Grundskyld gør jord gratis at erhverve til fri brug, så længe du betaler "lejen".

Det er tværtimod en erkendelse af, at et fædrelands folk er dets rette grundejer, da jorden og dens værdi ikke er skabt af nogen enkeltperson. Og derfor bør den, der vil have det privilegium at bruge en gunstig og kostbar plet, betale de rette ejere herfor. Og de, som bærer dagens byrde, bør beholde arbejdets frugter.